

Heem en Natuur Voeren

*oktober, november, december 2015,
nummer 48*

LIDGELD NOG NIET BETAALD?

Als in dit vakje een rood kruisje staat dan heeft u het lidgeld voor 2015 nog niet betaald. Maak a.u.b. tenminste **€ 10,--** over op **BE10 7353 5203 4004**
Dank u!

REDACTIONEEL

HEEM

Als bewijs dat de zomer op zijn einde loopt, krult de kat zich 's avonds weer tegen me op. Niets zo hartverwarmend als een gezellig thuis, een vertrouwd 'heem' of 'home'. Aan dat eigen nest ontleent elke mens ook zijn sterkte en mentale weerbaarheid. Hoe confronterend zijn dan de beelden, bijna dagelijks. Bijna 60 miljoen mensen zijn wereldwijd op de vlucht

voor oorlog, vervolging of uitzichtloze situaties. Zij zijn de mensen zonder 'heem': ont-heemd in eigen land, jarenlang wachtend in opvangkampen in buurlanden, of wanhopig onderweg naar een veiliger leven. En als dat laatste ooit lukt: hoelang hebben ze dan nog 'heim'-wee naar hun eerste echte thuis?

Rita Plattau

INHOUD

Gezeumers 351
In memoriam 352
Op de fiets 353
Hoeneveldje 354
Berkenzwam 354
Bijenweetje 355

Dwergvleermuis 356
Kalkgraslanden 357
Ne Sjolck 359
KW komt eraan! 360
Oproepen 360
Agenda 361

COLOFON

Het Voerens Blaedsje is het kwartaalbericht van Heem en Natuur Voeren.
Secretariaat Heem en Natuur Voeren, p/a De Plank 1, 3790 Voeren
tel. 04 381 2125 IBAN BE10 7353 5203 4004 KREDBEBB

Samenstelling en eindredactie Voerens Blaedsje: Anne van der Linden, De Plank 1, 3790 Voeren,
anne@heemennatuurvoeren.be

Aan dit Blaedsje werkten mee: Anne van der Linden, Jos Buysen, Rita Plattau, Elza Vandenabeele, Rik Palmans, Rob Brouwers, Julien Geelen, Doeke Krikke, Jos Tuerlinx, en Liselotte Bollen

Afgiftekantoor 3790 Voeren, Erkenningsnummer P 303632
Verantwoordelijk uitgever: Rita Plattau, Ketten 13, 3798 Voeren

GEZEUMERS

Ook elders sluiten dorpswinkels!

Heinz Frey redt dorpen. De welgemutste Rijnlander, leraar en onafhankelijk lid van de dorpsraad, hanteert met DORV een nieuw concept van de buurtkruidenier-met-computer. Zijn doel is om ervoor te zorgen dat dorpen en stadswijken in Duitsland hun ontmoetingsplaatsen en dus hun karakter behouden. Daartoe biedt hij een veelzijdige combinatie aan van duurzaam winkelen en dienstverlening op maat van het dorp. Een ploeg van medewerkers verkopen er 'dagverse producten' van de lokale boer en de dorpingen kunnen er terecht in een café met *free wifi* (geen evidentie in een ontvolkt dorp), een fax, een kopieermachine en een geldautomaat. Naast een aanvullend aanbod van reispakketten, de mogelijkheid tot het registreren van hun auto, het plaatsen van advertenties in de lokale krant, krijgen de dorpingen - jong en oud - de kans om dagelijks een praatje te slaan. 'We blijven in de lift zitten', aldus Frey die recent ook nog een tandarts en een eerstelijns arts inlijfde bij DORV.

Watersnip

Dierenarts Belleflamme van Dalhem is amateur-natuurfotograaf. Hij fotografeerde onlangs een watersnip tussen Berneau en Moelingen en brengt het voorkomen juist daar in verband met de nabijheid van het beschermd natuurgebied langs de Berwijn.

Kermis in Veurs?

120 jaar geleden wel! Heel uitgebreid zelfs, met harmonie, toneel, cramignon, vuurwerk... En dit allemaal tegelijk met de septemberkermis van Sint-Marten! In oude

teksten wordt dikwijls gesproken over het 'dorp' Veurs! Die verschenen in 1895 uitgebreid in de 'Journal d'Aubel' zo meldde J-L Xhonneux onlangs in een blog. Dit weekblad bracht heel veel streeknieuws. Toen de uitgave een paar jaar geleden stopte, hebben de uitgevers hun archief overgemaakt aan het Archief van Luik waar iedereen het kan raadplegen.

Over de familie van 'onze' Theo Broers

In augustus bracht Jean-Louis Xhonneux in zijn blog een uittreksel uit het dagboek van Pater O'Kelly, van augustus 1915, over Moelingen. De pater had een gesprek met Jan Broers van de 'métairie Op de Byse'. Na 9 maanden in Nederland was hij teruggekomen. Zijn familie was haar eeuwenoude dak kwijt en alle papieren en antieke meubels. Hij was er ziek van. Onze Theo aardt naar geen vreemde, ook zijn grootvader had al waardevolle oude zaken.

Emissierechten

Emissierechten zijn nog altijd een bron van twijfel. Zo het feit dat Vlaanderen emissierechten koopt bij staalbedrijven in India en China en bij steenkoolmijnen in Oekraïne.

(uit De Standaard van 26 augustus 2015)

Scheepsmotoren

Tot de helft van alle fijn stof in de lucht van kustgebieden is afkomstig van scheepsmotoren. Ze zouden ernstige long- en hartaandoeningen veroorzaken, jaarlijks 60.000 doden in Europa. Scheepsdiesel zou 2.700 maal vuiler zijn dan gewone diesel. Het vervoer is goedkoop omdat de scheepsdiesel taksvrij is. Maar zijn we niet allemaal mee schuldig omdat we die producten kopen? (uit Gezinskrant De Bond van 10 juli 2015)

Bosnieuws

De nieuwsbrief van het INBO (Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek) bevat heel wat bosnieuws. Inschrijven voor deze nieuwsbrief kan via nieuwsbrief@inbo.be.

Samen met de landbouw

Natuur.Blad, zomereditie, meldt dat je grasland kunt verarmen in samenwerking met de landbouwer. Onder begeleiding van de Universiteit Gent mag het weiland verder

begraasd worden maar onder een special beheer, om de fosfaten uit de bodem te krijgen.

Elza Vandenabeele

IN MEMORIAM

Mevrouw Maria Jorissen, juffrouw Vrancken van Sint Pieëter

Maria Jorissen , echtgenote van wijlen Mathieu Vrancken (+2000) werd geboren te Rosmeer op 10 november 1922. Zij overleed in de clinique Notre-Dame te Hermalle-sous-Argenteau op 6 mei 2015 en werd na de uitvaartliturgie in de Collegiale kerk van St Hadelin in Visé op 11 mei bijgezet in de familiegrafkelder op het kerkhof Lorette (Visé).

In recente briefwisseling vertelde ze mij dat haar ouders en grootouders van Vroenhoven waren en dat haar vader onderwijzer was in Rosmeer alwaar zij geboren werd. Zij studeerde af als onderwijzeres in 1941 in O.L.V. Waver. Zij huwde in 1949 met Mathieu Vrancken, een genaturaliseerde Maastrichtenaar wiens ouders in 1916 de kasteelboerderij van Neercanne gingen bewinnen. Mathieu Vrancken studeerde in 't Frans aan Saint-Roch en was tewerkgesteld in FN.

Na haar diplomering ging ze aan de slag als onderwijzeres in Vlijtingen in het Vrij Onderwijs gedurende 7 jaar de 3de graad. In die 'goeie oude tijd' moest zij bij haar benoeming van de nonnen een papier ondertekenen met een rits spitsvondigheden en straffe voorwaarden. Ze mocht nooit gaan dansen en in geval van trouwen moest ze haar plaats opgeven.

In 1953 kwam zij voor een loopbaan van 22 jaren in de gemeenteschool van Sint-Pieters-Voeren terecht. Aangezien er geen kleuterklas was, kwamen de vijfjarigen naar de eerste klas , samen met de andere vijf leerjaren in één klaslokaal met één juf . Ze schreef : "Ik moet bekennen dat mijn leerlingen goed meewerkten, beleefd,

vriendelijk en goed opgevoed waren; nooit problemen met de ouders."

Van januari 1956 tot december 1957 werd het klaslokaal tijdelijk in tweeën gesplitst en kwamen de leerjaren 1-2-3 bij meester Schiepers van Riemst. In 1965 kreeg ze van burgemeester Steins de toestemming om te verhuizen naar Visé waar haar kinderen Maria en Egide naar school gingen.

De taalperikelen in Voeren , het krimpand leerlingenaantal door kleinere gezinnen en de samensmelting in 1975 van bijna alle Nederlandstalige scholen in de provinciale school in Voeren zorgden ervoor dat juffrouw Vrancken in 1975 ter beschikking gesteld werd tot aan haar pensioen.

Ze besteedde haar gelukkige tijd aan lezen, aan haar dochter Maria en gezin, kleinkinderen en achterkleindochter en aan haar zoon Egide in Engeland waarheen ze regelmatig reisde. Ouders en kinderen van Sint Pieëter blijven haar met eerbied , waardering en respect in herinnering houden.

Anekdote : Beschaafd Nederlands

Jongens en meisjes hadden een afzonderlijke speelplaats. Die van de meisjes lag aan de oostzijde bij de veranda waar de juf haar koffiepauze kon houden. De speelplaats van de jongens ontsnapte een beetje aan continu toezicht. Een bepaalde dag ontstond er een vechtpartijtje, een worsteling , tussen Leopold en mij. Zoals dat al gebeurde, begonnen de 'supporterende' toeschouwers aanmoedigend te joelen. De juffrouw hoorde dat er wat loos was bij de jongens, stooft naar de overkant en zag twee over de grond 'trullende' vechthanen. Ze greep ons bij ons

nekvel en gaf ons een flinke uitbrander. Toen ze zich terug verwijderde stak ik achter haar rug mijn tong uit. Ik had niet gerekend met een plots achteruit kijkende juf. Zij deed keertwending en had zo mijn oor te pakken. Streng toekijkend vroeg ze mij : “Heb jij dat vrijwillig gedaan?” . Een goeie vraag! Een overbodige vraag, want ik kende de betekenis van het woord ‘vrijwillig’ niet. Uit vrije wil, daar is dus geen enkele dwang bij; het moest niet. En dus antwoordde ik: “ Ja.” Achteraf heb ik begrepen dat in de ‘dieksjonnaer’ van 352 Sint Pieëter ‘ekspres’ het synoniem is voor ‘vrijwillig’.

Anekdote : Snikheet en dorstig

Er zijn zo van die zomerse dagen dat je liever in de schaduw op een gezellig terrasje zou zitten. Tegenwoordig heb je op de meeste

werkplaatsen en scholen een drankenautomaat of een Sip-Well met koel water.

Hoe laaf je 20-30 schoolkinderen anno 1957? De twee braafsten van de klas, en daar was ik dan meestal bij behalve toen ik mijn tong uitstak (haha), mochten begin van de speeltijd met een emmer langs twee ‘sjtegeltjes’ door de wei van Wiertz van de Commanderie naar de Voerbron wandelen. Daar vulden wij de emmer met vers fris bronwater. Heel behoedzaam droegen wij die volle emmer tot in het klasportaal. De juffrouw schepte voor elkeen een stevige ‘jat’ van het lekker frisse dorstlessende Voerwater. Dorstigen laven is een werk van barmhartigheid !

Julien Geelen

OP DE FIETS DOOR NEDERLAND

*Op de fiets door Nederland
slechts een jammerlijke lekke band
en twee versleten trappers
van uiterst Zuid naar eiland Noord
langs onontdekte oorden.*

*Schuin west naar Holland 1 en Holland 2
tent, inhoud en rugzak mee
voor vele vele dagen
het grootste deel de wind van voren
en regen om de oren*

*Maar ook van de zon konden we genieten
en zeker in de duingebieden
typische oude dorpen en huizen
en veel natuur en diergeluiden
op de fiets is Nederland het mooist
en België volgt volgend jaar
ook zoetgevoost!*

Doeke Krikke

HOENEVELDJE

Waar komt de naam Hoeneveldje, de weg naar de lagere en middelbare school in 's Gravenvoeren, vandaan? Zeer waarschijnlijk van 'hoogte', zie bijvoorbeeld Homburg of Hombourg. Maar het kan ook van een familienaam zijn, bijvoorbeeld van Johan Huen (1406) en Johan Hoen (1457) 'die zekeren erve gelegen in die banck van Voeren had'.

Op het Hohneveldje sloeg op 10 april 1748 de Franse generaal Lovendaal zijn kamp op. Hij was op weg naar Duitsland, vertelde ooit J. Ansay. En op 23 juli 1794 verbleven daar gedurende twee maanden de Oostenrijkers. Zij kampeerden er tussen Voeren en Warsage met bijna 100.000 man! Tweemaal per dag moesten zij hun paarden laten drinken... en volgens de overlevering dronken die dan de Voer leeg!

Op de pastorie hier hield 'den Oostenrijkse feldmaréchal Carl van Saksen-Coburg zijn hoofdkwartier' (de vader van onze latere koning Leopold I). Dit verblijf kostte 'd'r Rooie Toon' echter zijn leven, omdat hij de gouden epauletten van Zijne Koninklijke Hoogheid Carl had gestolen.

Tenslotte in 1815 zou Blücher rond de Sint-Annakapel gekampeerd hebben, op zoek naar Napoléon. Dat Pruisisch leger volgde de middeleeuwse route Aken-Luik via Snauwenberg, een dagmars tussen 20 en 25 kilometer. Want op 16 juni 1815 zou hij nog slag leveren in Ligny (bij Fleurus). Waterloo was op 18 juni.

Rob Brouwers

DE BERKENZWAM

Piptoporus betulinus

De berkenzwam is, naast de vliegenzwam, één van de dankbaarste modellen voor de illustrators van sprookjesboeken. Meer dan eens kom je deze paddenstoel hier tegen, dienende als zitplaats voor kabouters en elfjes terwijl ze naar de heksendans komen kijken op een open, maanverlichte plaats in het nachtelijk bos.

Foto: Grada Menting

Gans het jaar door kom je deze zwam tegen op zijn waardplant: de berk. Meestal groeit hij op een wond of takstomp, soms tot hoog in de

boom. Het zijn vooral reeds beschadigde en verzwakte bomen die door deze zwam aangetast worden. Hij is één van de belangrijkste doodsoorzaken van de berk. Vandaar zijn typische naam in sommige streken: de berkendoder. Stammen en takken breken gemakkelijk af ten gevolge van het zich snel verspreidende bruinrot, veroorzaakt door de zwam.

Vergeet ook niet om oude exemplaren van de berkenzwam eens aan de onderkant te bekijken, want daar tref je nogal eens een paddenstoel aan groeiende op de witte buisjeslaag van deze zwam. Het zijn okergele kussentjes, rond tot ovaal, en meestal poederig bestoven. Vandaar dan ook de toepasselijke naam van deze mee-eter: poederige kussentjeszwam of hypocrea pulvinata.

In het gletsjerijs op de grens van Italië en Oostenrijk werd het lijk gevonden van de Ôtzi-man, een voorhistorisch krijger van ongeveer 3000 voor Christus. Om zijn middel droeg hij

een touwtje met gedroogde zwammen, waarvan er zeker één werd gedetermineerd als berkenzwam. Waarschijnlijk dienden deze zwammen als geneesmiddel voor de krijger.

Verskillende hypothesen werden hieromtrent reeds naar voor geschoven.

- Een eerste mogelijkheid : de berkenzwam zou gediend hebben als bloedstelpend middel. Een aannemelijke theorie, want een krijger loopt toch steeds risico op verwondingen in zijn gevechten met dier en vijand.
- Een tweede hypothese: de berkenzwam zou wormdodende eigenschappen bezitten. Wormen en eitjes worden door de zwam grondig verwijderd uit het darmstelsel van de mens. Het is natuurlijk ook zo dat beide stellingen elkaar niet uitsluiten.
- Duitse onderzoekers schuiven vandaag echter een derde hypothese naar voor. Een aftreksel van de berkenzwam zou een ideaal middel zijn om het immuunsysteem van de mens te versterken. Onze krijger moest dus maar een klein vuurtje aanleggen, een kookpotje vullen met water, zijn gedroogde zwammen erin doen en hiervan een soort thee trekken.

Daarna kon hij weer als een versterkt mens verdere avonturen tegemoet treden.

Om nog even in de Alpenlanden te blijven: in Zwitserland gebruikte men vroeger deze zwam om het metaal te polijsten, waarvan de wereldvermaarde horloges werden gemaakt. En gedurende lange tijd werd hij ook gebruikt om scheermessen vlijmscherp aan te zetten.

Ook bij ons werden de vruchtlichamen vroeger verzameld in de bossen, en wel met een heel speciale bedoeling. Onze huidige, moderne snufjes om vliegen en muggen op afstand te houden kenden onze voorouders natuurlijk nog niet. Daarom lieten ze vruchtlichamen van berkenzwammen drogen om 's avonds in het open vuur te verbranden. Rook en geur van de paddestoel hielden ongewenste insecten zodoende op veilige afstand. Misschien een tip voor onze zomerse barbecue? Je moet er dan wel rekening mee houden dat de verspreide, onaangename geur ook 'schoonmama' vroegtijdig naar huis zal doen keren. Spijtig toch...vind je ook niet ?!

Jos Tuerlinckx

BIJENWEETJE

Wij als imkers krijgen dikwijls de vraag: "Hoelang is honing houdbaar?" Op de eerste plaats: De wet bepaalt. Zij verplichten ons om 2 jaar op de honingpotten te zetten. Voor ons imkers is dit een onjuiste beslissing.

Tekening: Miss Publicity

Onderstaand artikel uit Wetenschap en Beeld 9/2015 geeft meer duidelijkheid:

Als je honing bewaart in een pot met een goed sluitende deksel, zodat er geen vocht bij komt, kan hij eeuwig goed blijven. Deze lange houdbaarheid van honing is te danken aan een hoog suikergehalte, een laag vochtgehalte en bepaalde enzymen.

Wanneer bijen nectar opzuigen van planten, voegen ze meteen enzymen toe die de suikers daarin omzetten. Zo wordt een deel van de glucose (druivensuiker) in zuur en waterstofperoxide omgezet, die bacteriën en schimmels doden.

Het hoge suikergehalte in honing is een andere belangrijke oorzaak van de lange houdbaarheid. Honing bevat rond de 80 procent suiker, die vocht bindt, ook van

eventuele bacteriën. De suiker zuigt het vocht uit de bacteriën, die uitdrogen en doodgaan. Bovendien is honing vrij zuur met een pH-waarde tussen de 3 en 4,5 (7 is neutraal). In zo'n zure omgeving kunnen bacteriën en schimmels gewoon niet lang overleven.

Voor de houdbaarheid moet honing in een goed afgesloten pot bewaard worden. Als de deksel er niet goed op zit, zuigt de honing namelijk vocht uit de lucht aan. Daarbij stijgt het gehalte water, wat goede groeiomstandigheden voor bacteriën oplevert.

Verder moet je niet met je vingers of een vies mes in de honingpot zitten, want daardoor kun je er bacteriën en vocht aan toevoegen.

Hans en Fridy Maurer

DE DWERGVLEERMUIS

Niet schrikken als zo'n kleine lelijkerd - wie dit beestje aantrekkelijk vindt mag zich melden - plots uit een rolluifel valt, zoals deze zomer bij Guido Sweron.

Foto: Guido Sweron

Dit exemplaar was blijkbaar in shock omdat hij onverwachts wakker werd gemaakt. Overdag slapen deze monstertjes ondersteboven hangend; wie doet hen dat na? Maar 's nachts zijn ze tijdens de zomermaanden superactief want ze vangen massa's insecten (meer dan 300 per nacht) dank zij hun speciale sonarinstallatie. Laten we dus toch blij zijn om deze gekke diertjes en nee ... in je haren zullen ze niet blijven hangen. Deze dwergvleermuis is de meest voorkomende soort. Verkijk je niet op de foto ! Ze blijven piepklein: 3,6 tot 5 cm met een gewicht tussen 3,5 en 8,5 gram. Maar met gespreide vleugels maken ze wel indruk: hun spanwijdte bedraagt 18 tot 24 cm. Meer weten over de gewone dwergvleermuis? Of over vleermuizen op je zolder en wat je daar mee moet? Kijk dan eens op www.vleermuizen.be of Wikipedia.

Rita Plattau

KALKGRASLANDEN

In het Natuurhistorisch Maandblad van september 2015 staat een vrij uitgebreid artikel 'Kalkrijke kamgrasweiden in de Voerstreek'. Onderzoekers van de Katholieke Universiteit Leuven en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek brengen daarin verslag uit van de studie die ze onder meer in Veurs uitvoerden rond deze zeldzame en sterk bedreigde habitat.

De laatste vijftien jaar zijn weilanden van dat

type sterk achteruit gegaan en vaak zelfs helemaal verdwenen. In Teuven (tussen de Giebergstraat en het kasteel van Sinnich) is omstreeks 1980 de toentertijd meest uitgestrekte site verloren gegaan toen ze in het bezit kwam van een andere eigenaar/landbouwer. Die begon met het intensief bemesten ervan en op twee jaar tijd veranderde het soortenrijke grasland in een monotoon groene vlakte.

In 2001 maakte biologe Maud Raman een inventaris van de kalkgraslanden in de Voerstreek. Hier is ze aan het werk in Veurs.

In Veurs gaf in diezelfde periode de toenmalige Milieugroep een kleine subsidie aan de eigenaar van een ander mooi perceel waarop we een dergelijk kamgrasland vonden. Enkele jaren later kocht Waters & Bossen (het huidige Agentschap voor Natuur en Bos) het perceel aan, zodat het bewaard is gebleven. De onderzoekers legden daar proefvlakken aan (die je kunt zien nabij de rand van het Veursbos) om na te gaan hoe de vegetatie zich ontwikkelt onder verschillende vormen van beheer. Het gaat altijd om door runderen

begraasde percelen op een helling met een kalkrijke ondergrond. Ze zijn matig voedselrijk door de van de koeien afkomstige bemesting, maar worden niet verder verrijkt met kunstmest. Zoals hoger aangegeven, is dat funest voor de typische vegetatie. Typische soorten zijn Margriet en Kamgras, maar ook zeldzame soorten als Aarddistel, Gulden sleutelbloem, Ruige weegbree, Bevertjes en Hokjespeul. Aan de randen, waar er wat meer verruiging is, vinden we bijvoorbeeld Marjolein, Beemdkroon en Wilde peen.

Afgelopen voorjaar liepen er al enkele weken Mergellandschappen in de Vitschen.

Aansluitend hierbij: de zomereditie van Natuur.Blad meldt dat er 130 schapen zullen gezet worden op de kalkgraslanden van Riemst en Voeren om de natuur te herstellen. Het is uiteraard niet de bedoeling dat die op de vermelde kamgrasweiden gaan lopen. Natuurpunt is trouwens geen eigenaar van die percelen. De reden dat ze (even) naar Voeren komen is dat Natuurpunt werk aan het maken is van een sterke uitbreiding van haar kudde Mergellandschappen. Daardoor hebben ze in het voorjaar in Riemst (Kanne) en op de Sint-Pietersberg te weinig percelen waarop ze de

schapen dan al kunnen loslaten. Dus worden ze voor enkele weken in Voeren, meer bepaald in de Vitschen, 'geparkeerd'. Dat is meteen een goede zaak voor het perceel daar: de schapen tomen er de verruiging van de steile helling in. Nu is die in het voorjaar geel door de bloeiende Brem. Dat is ook best een mooi zicht, maar als je de natuur er zijn gang laat gaan, verandert het op wat langere termijn in een berkenbos, niet in het soortenrijke grasland dat we er graag zouden zien.

Elza Vandenabeele en Rik Palmans

NE SJOLK

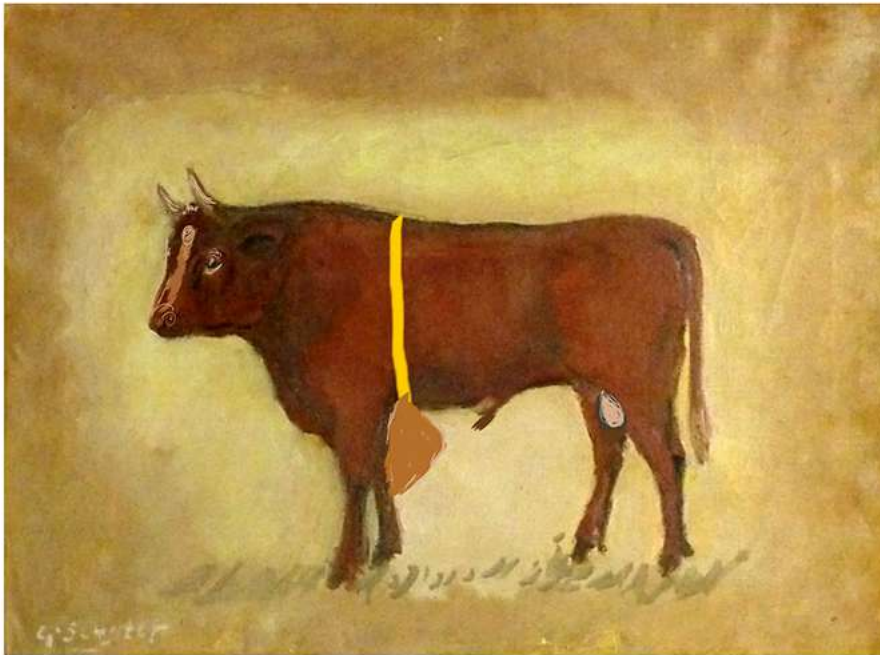
Je was al eens op een gezellig BBQ-feestje waar de 'braai Piet' met een trendy schortje rondliep.

Mijn mama en mijn oma droegen altijd een multifunctionele 'sjolk'. Dat werd in de vorige editie van 'Voerens blaedsje' zo mooi beschreven in het gedicht 'Oma's schort'. Maar de schort werd op de boerderij, in de wei, ook op een zeer functionele wijze ingezet! Rara ... hoe?

In het voorjaar laat de boer zijn rundvee grazen in de malse groene weiden. De melkkoeien lopen veelal in de huisweiden. De gaste en de drachtige pinken van +- 10 tot 24 maanden worden wat verder van de boerderij

in een groot perceel geweid. Regelmatig gaat de boer de badkuip of de waterbak vullen met drinkwater. Hij monstert zijn kudde. Vooral goed kijken dat er geen 'loetsjer', een zuiger, tussen loopt.

Als in deze harem een opfokstiertje liep, moest de boer ongewenste dekkingen en bevruchtingen van te jonge pinken (<15 maanden) voorkomen. Zo'n jong stiertje vanaf een ouderdom van +-10 maanden durft al eens over de schouder van een pink kijken en vruchtbaar werk leveren. En als de jonge heer uitbrak en buurmans pinken ongewenst drachtig maakte, moest de verzekering al eens opdraaien voor dit 'ongeluk'.

De inventiviteit van de boer was dan om de stier aan te kleden met 'ne sjolk'. Door een stevige jute meelzak werd een stevige koord of 'e zeil' geregen en zo om de singel, net achter de voorpoten en de schoft van de stier gebonden. Als de stier dan een pink besprong, functioneerde die jute zak als voorbehoudsmiddel, 'go between'.

Toch wil ik ook waarschuwen. Een stier(tje) in een kudde pinken of koeien is een explosieve

situatie. Jaarlijks zijn er dode veehouders en wandelaars die de situatie onderschatten. De stier beschouwt zich als de bezitter, de leider, de beschermer van 'zijn' vrouwvolk. Soms zal hij het u laten merken met gegrol, hoofd naar beneden, scharren met zijn voorpoten en uitpuilende ogen. Als 'indringer' ben jij in een acute levensgevaarlijke situatie.

Julien Geelen

D'R KOEËNWOOF KOMT ERAAN!

Het komende Jaarboek d'r Koeënwoof nr 36 is wel een speciale editie. We herdenken immers dat 100 jaar geleden WOI uitbrak en juist Voeren in de eerste vuurlinie lag bij de belegering van de fortengordel rond Luik. Later werd de Burgerwacht van St Truiden afgevoerd naar Duitsland en kwam uitgehongerd en uitgedorst aan in Remersdaal waar de plaatselijke bevolking de wacht heeft verzorgd en geholpen. De artikels die aandacht besteden aan deze gebeurtenissen worden geschreven door uitgelezen kenners op dit vlak, respectievelijk Willem Driesen en Mark Dusar. Nog nooit zijn deze gebeurtenissen zo uitvoerig en gedetailleerd beschreven en voorzien van referenties, zodat dit Jaarboek ook voor later een belangrijk naslagwerk zal zijn. Guido Sweron beschrijft een ooggetuigenverslag uit het dagboek van de beroemde Charles O'Kelly uit 1914, Elza Vandenabeele verduidelijkt de wederopbouw van Moelingen na WOI.

Maar er zijn meer gekende auteurs die een bijdrage leveren aan deze speciale editie. Zo behandelt Rob Brouwers in drie artikels de geschiedenis van het Kasteel Altembroek, de oude harmonie St Cecilia van 's-Gravenvoeren

en drie gekende dorpsfiguren uit de vorige eeuw. Willy Machiels somt alle gekende dialectvoornamen uit Moelingen op met verklaringen, voorbeelden en toponiemen. Jean-Marie Ernon legt de diepere betekenis van het bronkfeest uit. En Elza Vandenabeele maakt een vergelijking van het landschap rond St-Martens-Voeren door de eeuwen heen aanschouwelijk. Rik Palmans onderzocht de chronogrammen in de streek. Al deze Voerense auteurs zijn zeer gekend en gewaardeerd in en buiten Voeren omwille van hun uitgebreide expertise. Net als George Gubbels uit het Nederlandse Noorbeek die de toedracht van een burgerslachtoffer op het einde van WOII beschrijft, de herdenkingen die plaatsgevonden hebben en het herdenkingskruis dat nu nog staat, precies op de grens tussen België en Nederland ter hoogte van Schilberg.

Ergens in november zullen we het Jaarboek aan u presenteren en iedereen **die het lidgeld betaald heeft** krijgt één exemplaar. De uitnodiging voor deze presentatie volgt.

Jos Buysen

OPROEPEN

Reageer op onze publicaties

Reacties of opmerkingen op het Blaedsje of de Koeënwoof zijn altijd welkom. Zo weten we dat we gelezen worden! En allicht hebt u interessante aanvullingen. Mail ze naar de redactie van het Blaedsje, anne@heemennatuurvoeren.be.

Uw emailadres

Krijgt u onze uitnodigingen nog per post? Als u een emailadres heeft, mail dat dan naar jos@heemennatuurvoeren.be. Dat scheelt de vereniging een hoop kosten en ons een hoop werk.

AGENDA

- 3 oktober 2015** De Heemdag van Heemkunde Vlaanderen wordt dit jaar georganiseerd in Leuven. Onderwerp: 'Onderwijs van de middeleeuwen tot vandaag'
www.heemkunde-vlaanderen.be
- 9 oktober 2015** In café Quanten in Mheer spreekt André Witlox op uitnodiging van stichting Heemkunde Mheer over zijn tocht naar Santiago de Compostela.
Aanvang: 20.00 uur
- 17 oktober 2015** Erfgoedjaarmarkt Haspengouw in zaal 't Paenhuys te Riemst
Inschrijven via www.erfgoedhaspengouw.be
- 25 oktober 2015** Herfstwandeling in Altenbroek met Rik Palmans als gids
vertrek om 13:30 uur vanaf café De Wandelaar (Vitschen, 's-Gravenvoeren)
- 22 februari 2016** Van 22 februari tot 22 maart is de rondreizende tentoonstelling van het Centrum voor Agrarische Geschiedenis en de Erfgoedcel Haspengouw in Voeren te zien. Meer informatie over deze tentoonstelling rond streekgerechten volgt in het volgende Blaedsje.

Heem en Natuur Voeren

